Posamezna številka stane 1 din. Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

9. številka MARIBOR, dne 27. februarja 1923. 57. letnik.

Velika izbira?

Na mariborskem okrožnem sodišču je vloženih v pravem roku 11 kandidatnih list. Kakor se sliši, najmanj dve med njimi ne bosta potrjeni, ker sta nepravilno in pomanjkljivo sestavljeni. Imeli bomo torej pri volitvah na izbiro 8 ali 9 škrinjic. Gotovo torej več, kakor je pametno in dobro.

Ali je v resnici izbira za pametnega in treznega volilca velika? Mislimo, da ne! Seveda pri tem računamo na možate, umne in poštene volilce, ki vedo, kaj da delajo in se zavedajo, da so volitve tudi sodba, kjer volilec sam sebe razsodi, ali je pameten ali nor, ali si čuva hišo, ali pa jo sam sebi nad glavo zažge, ali si oropa svojo mošnjo, ali pa jo široko odpre, da je dostopna vsem, kakor je občinski pašnik dostopen vsem svinjam in koštrunom, kravam in bikom, gosem in konjem.

Poučni dogodek.

Vsi starejši ljudje se še spominjajo, da smo imeli svoj čas velike bakrene novce za štiri krajcarje, takoimenovane štirkače ali «firerbacne.« Nekoč je dal boter otroku na izbiro tak štirikrajcarski bakreni novi novec in stari srebrni goldinar. Bakren novec se je lepo svetil, goldinar je bil umazan. Otrok je seveda izbral v svoji nevednosti bakreni štirkač! Ali razumete, volilci, nauk iz te resnične zgodbe?! Bodo slovenski volilci tudi nevedni otroci, ki se bodo dali zapeljati in zaslepiti, da kakor otrok ne bodo ločili bakra od srebra, plev od zrnja?! Marsikateri, ki so vam nastavili tam na volilno mizo škrinjico, kakor past, še štirkača vredni niso. Izbira je torej le navidezno velika, v resnici pa ne.

Kaj hoče vsak volilec-Slovenec?

1. Vsak volilec-Slovenec hoče biti sam gospodar na svoji zemlji. On hoče ohraniti in čuvati od Boga in staršev mu izročeno dedščino, svoj jezik, svoje gospodarstvo, svojo šolo, svojo vero. Za zrelega, dorastlega moža ni nič sramotnejšega, nič bolj hudega in ponižujočega, kakor če mora slediti manjzmožnemu, če se mu drugi hoče vsiliti za jeroba in varuha, čeravno on sam najbolje ve, kako bo s svojim imetjem najboljše hiševal.

2. Vsak volilec-Slovenec brez razlike stanu in poklica hoče tudi, da smo ravnopravni in ne podložni, da smo medseboj po stanovih in rodovih bratje in ne hlapci. Sedaj pa vlada krivičnost med stanovi, še večja krivičnost pa med rodovi. Kakor prej Nemci, prihajajo k nam na važna upravna mesta — carina, vojaštvo, bolnice itd. — Srbi, pa niso ne bolj pravični, ne bolj pametni, ne bolj pošteni in pridni, kakor so naši domači ljudje. Samo naše ljudi izpodrivajo in našo dobro upravo kvarijo. Sami torej hočemo nastavljati potrebne — povdarjamo še enkrat: potrebne, ker je že mnogo nepotrebnih — slovenske ljudi za uradnike in sicer toliko, kakor jih rabimo, ne pa takšne, ki bi ne znali drugega in bi ne imeli drugega posla, kakor potegniti vsakega prvega plače, drugače pa krasti Bogu čas, ljudem pa denar s svojim lenuharenjem. Za pošteno delo pošteno plačilo je naša zahteva in navodilo.

Kaj hoče vsak volilec-državljan?

Vsak volilec-državljan hoče imeti enkrat red pri državnem gospodarstvu. Vsak hoče, da korupcija izgine ter zavlada poštenost in pravičnost, kajti ni mogoče odpraviti draginje, ni mogoče olajšati bremen, ako ne napravite reda in ne sterete korupcije, to je: grde, umazane zlorabe državne moči in državnih sredstev v strankarske in osebne koristolovske svrhe. Reda pa ni mogoče napraviti, korupcije ni mogoče odpraviti, ako nimajo moči v rokah stranke, katerih možje so zmožni in pošteni. To imejte pred očmi, pa vam volilcem izbira ne bo težka, ne bo velika!

Kako spoznaš pravo škatljico?

Na volišču spoznaš našo stranko, ki ima poštene in zmožne ljudi, tudi po zunanjem znamenju. Škatljica Slovenske ljudske stranke, odnosno Slovenske kmetske zveze je druga v redu. Na zunaj ima velik slovenski križ. S tem ti hoče povedati: Slovenci hočemo biti sami svoji gospodarji, hočemo pošten krščanski red in krščansko pravičnost in pošten sporazum med raznimi stanovi.

Volilci, dobro premislite! Ne dajte se od političnih goljufov in sleparjev zapeljati! Sedaj boste sami odločili svojo bodočnost. Od vaše odločitve je odvisno, ali ste zreli možje, ali pa negodna deca, ki vzame štirkač namesto goldinarja!

— — —

ALI NI TAKO?

Dobro delo se samo hvali in priporoča. Še nikdar nismo videli, da bi kdo dobrega in poštenega delavca, kovača, krojača ali drugega obrtnika zavrgel, ako ga je imel. Pač pa zapodimo fušarje in goljufe. Naši demokratje in samostojni so zadnje dve leti in pol bili na vladi. Kako so pri tem delali politični obrtniki dr. Kukovec, Pucelj, Drofenik, Mrmolja in njihove stranke, to zadosti občutite! Kdor še si sedaj ni na jasnem, ta naj le še voli te ljudi in njihove stranke! Slepcu ne moreš dati pogleda in butelju ne pameti. Prepričani pa smo, da ogromna večina volilcev niso ne slepi in ne butasti, zato ne bodo volili demokratov in samostojnežev!

DVE REPUBLIKI NA SLOVENSKEM.

Radič in Novačan sta vložila vsak svojo listo. Obetata se nam torej dve republiki na Slovenskem- ali pravzaprav le na Štajerskem, ker na Kranjskem niti kandidatov nimata. Že iz tega se vidi, kako neresno in smešno je njuno delo. Sicer so pa njihovi kandidati takšni, da bomo pred svetom pravi maruleki, če bi sledili Novačanu in Radiču. Štajerski Slovenci pa nismo tako ubogi na duhu, da ne bi vedeli, da bi imeli poleg velike škode še grdo sramoto pred vsem svetom, ako bi sledili političnim Pavlihom in «marulekom.«

AVTONOMIJA!

Si li že premislil, kj pomeni ta beseda? Mar ne življenje Slovenije. Brez avtonomije ne moremo narodno ne kulturno ne gospodarsko živeti. Opazuješ li učenje svojih otrok v šoli — kmalu ne boš več doznal njihove pisave — a otroci ne tvoje. In slovenske višje šole — vseučilišče, mar ni vedno ogrožen njih obstanek.

Narodno gospodarstvo. Mnogo — mnogo odpolve po vodi navzdol — a proti vodi nazaj prijadra le malo. (Celo najpotrebnejše za bolnice — premalo). Sploh čutiš li, kako nas v vsem davi centralizem?

V boj za avtonomijo! Kdor se je dozdaj boril za njo, kdo se zdaj resnično bojuje za njo? **Liberalci?** Kdor misli na zlato tele, proda tudi domovino za njega! — **Samostojni?** Koliko krika in obetov, toda v Beogradu so se ponudili v hlapčevsko službo in glasovali za centralistično ustavo! **Socijalni demokratje?** Komu Tone Kristan in drugi voditelji te baže še dosedaj niso oči odprli, temu — Bog daj pravo pamet! Druge nove stranke? Kje je pisano njih delovanje v boju za življenjsko pravico Slovenije?

Edino Slovenska ljudska stranka s svojim načelnikom dr. Korošcem

je trdno in neomajeno stala v boju za Slovenijo, stoji trdno še sedaj ter bo neomajeno trdno stala dotlej, da pribori pravico Slovencem. Zato pridruži se, pomagaj tudi ti v tem — volilnem boju!

Samostojni-demokrati in naši vojaki.

Pri zadnjih volitvah je Samostojna dobila posebno mnogo glasov od mladih volilcev, ki so prišli od vojakov. Urek, Drofenik, Mermolja, Dobnik in Kirbiš so obljubljali volilcem, da bodo v Beogradu delovali na to, da se vojaško breme zniža, da se število vojaštva zmanjša, da se službena doba zniža, da bodo fantje služili v domačih garnizijah. Mladi volilci so verjeli sladkim obljubam in so metali volilne krogljice v skrinjico Samostojne, kjer je bila naslikana krava na zelenih plakatih.

Volilci! Kako ste se motili! Samostojni so vas grdo potegnili, nalagali!

Samostojneži in demokrati proti našim vojakom.

Ministrski svet, v katerem sta sedela tudi **Ivan Pucelj in dr. Kukovec je odobril vpoklic rekrutov o Božiču leta 1921,** kakor je predlagal srbijanski vojni minister general Žečevič. Okoli 350 rekrutov, večinoma Slovencev in Hrvatov, je na prevozu v Makedonijo umrlo vsled mrazu in pomanjkanja. Nad 6000 pa jih je zbolelo in so pozneje mnogi od teh umrli. Jugoslovanski klub je pod vodstvom dr. Korošca dne 7. marca 1922 skupno z drugimi opozicijonalnimi poslanci vložil obtožbo proti generalu Žečeviču. Dne 20. marca je bila obtožnica prečitana v zbornici, dne 6. aprila se je glasovalo. Naši poslanci so glasovali, da se krivca generala Žečeviča obsodi radi zločina nad našimi fanti, a poslanci Samostojne in Kukovčeve demokratske stranke so bili proti nam in za oprostitev srbijanskega generala. Trdili so, da so baje železničarji krivi, ker so rekrute tako počasi vozili v Makedonijo. Samostojni in liberalci so bili plačani hlapci Velesrbov! Mrtvi se niso vzbudili in krivci se še niso kaznovali, a vi volilci maščujte nesrečne žrtve!

Kukovec in Mermolja proti odpravi krivic v armadi.

Koncem aprila 1922 je prišla v razpravo v narodni skupščini interpelacija slovenskih poslancev Brodarja, Žebota in tovarišev, v kateri so naši zahtevali, da se morajo batine in vse krivice pri vojaštvu odpraviti. Poslanci Slovenske ljudske stranke so dobili na stotine pritožb in prošenj vojakov in staršev v tej zadevi. — Energično so zahtevali: **«Minister vojni odpravi vse krivice in odslovi iz vojaške službe oficirje in podoficirje, ki tepejo naše fante in ž njimi surovo, večkrat celo živinsko postopajo.«** Kot govornika v parlamentu sta nastopila za pravice naših fantov poslanca Brodar in Žebot. Srbski poslanci so mirno poslušali govore naših poslancev. **Le dr. Kukovec je kričal: «Lažete! Danes se vojakom v garnizijah še predobro godi!«** Žebotu je zaklical: «Vi nimate ničesar iskati po kasarnah. Vi vojake hujskate!« Ko so mu naši zaklicali: «Izdajica!« je izginil iz dvorane. Nato je proti slovenskim vojakom nastopil znani **Mermolja.** Vpil je nad našimi poslanci: **«Saj ni res, kar vi tu govorite. Moj sin tudi služi v Srbiji, a mi vsak teden piše, da se mu zelo dobro godi.«** Tako so bili demokrati in samostojneži v službi **vlade** proti našim fantom.

Poslanec Drofenik za manevre.

Dne 5. maja 1922 je finančni odbor razpravljal o neznosno visokem proračunu vojnega ministra. **Med** drugimi je bila v **proračunu tudi postavka 30 milijonov za manevre.** V imenu naših poslancev je poslanec Žebot stavil predlog, naj se ta postavka črta, ker so manevri popolnoma nepotrebni. Za naš predlog je **bilo** 6, proti pa sedem poslancev. **Poslanec Drofenik iz Št.** Jurja ob južni železnici je **glasoval za manevre. Pokazal** je, da je hlapec beograjske vlade. In mesca **septembra** in oktobra so bili že napovedani manevri v **ozemlju** med Muro in Dravo. Vojaštvo bi bilo pomandralo **vinograde,** sadonosnike, njive. Ajda, koruza, krompir, **fižol** in drugi pridelki so še bili zunaj. Poslanci **Slov.** ljudske stranke so z vso odločnostjo protestirali **pri** vojnem ministru proti manevrom. In pomagalo je. — Manevri so bili vendarle odpovedani.

Naši poslanci dosegli odpust letnika 1898.

Za časa, **ko je bil minister Pucelj in tudi liberalec dr. Žerjav,** namreč leta 1922, **so bili poklicani v aktivno vojaško službovanje fantje rojeni leta 1898, akoravno** so povečini že odslužili svojo vojaško službo. **G. Pucelj** se v ministrskem svetu niti zganil ni proti vpoklicu. To stoji! Naši poslanci so na prošnjo staršev in vojakov samih energično zahtevali odpust letnika 1898. Po neprestanem dreganju se je poslancem Slov. ljudske stranke posrečilo, da je vojni minister te fante odpustil s 1. novembrom 1922. To tudi stoji! Samostojni pa lažejo, da so oni to dosegli. Da jih ni sram! Njihov Pucelj je sokriv vpoklica, a ne odpusta letnika 1898! **Volilci, maščujte se nad plačanimi velesrbskimi hlapci!**

Iz vsega tega mora vsak fant in mož-volilec spregledati, da so bili samostojni in demokratski poslanci hlapci velesrbijancev in militarizma. Plačani so bili za vsa izdajstva nad slovenskimi sinovi. Dočim so se poslanci Slovenske ljudske stranke borili za sinove našega naroda, so samostojni naše poslance psovali, jim očitali sovraštvo do države ter se sploh obnašali huje od Turka.

Fantje in možje! Sedaj pa Drofenik, Mermolja, Dobnik in dr. Kukovec od Vas zopet lovijo vaše glasove. Dne 18. marca se vsi od prvega do zadnjega maščujte nad njimi s tem, da boste vsi vrgli volilne kroglice v škrinjico Slovenske ljudske stranke, ki je letos druga (štev. 2).

KMETSKI KOLESELJNI PROSTI TAKSE.

Slišimo, da ponekod finančne straže silijo kmete, naj plačajo takso od koleseljev. To postopanje financarjev ni pravo. Davčni urad v Št. Lenartu je županu g. Poljancu v Cogetincih na njegovo vprašanje glede taks poslal pismeno izjavo, da so koleseljni (če so tudi «na fedre), katere potrebuje lastnik poleg prevažanja oseb tudi za prevažanje živil in drugega blaga (akoravno v malem obsegu), prosti prijave in tudi oproščeni vsake takse. Finančne straže tudi ne smejo siliti županov k popisu kočij in koleseljnov v občini. Omenjamo, da morajo takso plačati pač obrtniki, ki potrebujejo ta vozila za svoj obrt. Za to «uslugo« in «dobroto« pa se zahvalite ministrom dr. Kukovcu in Puclju, ki sta leta 1921 v ministrskem svetu glasovala za začasni zakon o taksah in ga tudi podpisala. (Glej «Uradni list za Slovenijo« št. 100 z dne 22. avgusta 1921.)

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Volilni boj je privedel radikale in demokrate do popolnega razkola. Demokrati so itak že razdeljeni na Davidovičevo in Pribičevičevo strujo, radikali na Pašičevo in Protičevo stranko in sedaj gre razkroj med Pašičevimi radikali celo tako daleč, da je vloženih še 16 radikalskih list poleg Pašičeve. Ministrski svet ali glavni odbor radikalne stranke ima velike skrbi, kako naj spelje volilce k pravi škrinjici. Pa bo težko, ker jih je toliko in ker so volilci tako neubogljivi.

Na jugu kar mrgoli novih strank in še danes se ne ve, koliko kandidatnih list je vloženih, lahko pa re-